

Bibliotekernes Læsespor har spurgt tre forfattere, hvad læsning og læselyst er for dem.

Her kan du læse de tanker,
som Sanne Munk Jensen,
Sarah Engell og Ditte Wiese
har gjort sig om læsning
og læselyst.

God læselyst!

Du er god nok. Bliv ved med at være som du er. Stay gold.

Af Sanne Munk Jensen

Vi har spurgt tre forfattere Sanne Munk Jensen, Sarah Engell og Ditte Wiese, hvad læsning og læselyst er for dem. Om hvad læsningen kan give os som mennesker og hvilke læseoplevelser, der har gjort størst indtryk på dem hver især. Læs nogle af de tanker Sanne Munk Jensen har gjort sig om læsning og læselyst her.

Jeg er vokset op en lille by, der ligger så langt oppe nordpå, at man ikke kan komme længere.

Jeg vokset op med en mor, en far, en lillebror og en hund i et hus, hvor der altid var krydderboller, mikroovnspopcorn, en elregning, der altid var betalt, flag på fødselsdage og juletræ til jul, og hvor græsplænen grænsede op til stisystemet, der førte mig sikkert op til skolen.

Jeg er vokset op uden nogensinde at have været i fare og uden at gøre oprør, for jeg har aldrig haft noget at gøre oprør mod.

Sådan var det, men sådan føltes det ikke. Tværtimod. Uden at kunne forklare hvorfor, følte jeg som ung altid, at jeg var anderledes – at jeg tænkte for meget, følte for meget, drømte alt, alt for meget – og at der var noget galt med mig; undtagen når jeg læste. Når jeg læste, fik jeg pludselig lov til at være et helt andet sted, hvor jeg glemte mig selv. Pludselig var jeg sammen med Christiane F. – en narkoprostitueret fra Berlin, der levede helt anderledes vildt og energisk og farligt, og som jeg var dybt fascineret af. Og selv om vi ikke kunne være mere forskellige fra hinanden, så genkendte jeg fuldstændig og for første gang nogensinde hendes fandenivoldskhed fra mig selv. Pludselig var jeg i København og sammen med Liv og Alexander, der havde problemer, som jeg slet ikke

anede eksisterede, fordi jeg aldrig selv havde været i nærheden af at have en kæreste. Pludselig var mit og min families liv i fare i Anne Franks Dagbog, og pludselig var jeg Outsideren sammen med Johnny og Ponyboy og resten af drengebanden i et land og et miljø, jeg aldrig havde befundet mig i før.

Alle disse var unge, der levede på kanten af livet, og som vitterligt var anderledes, og alligevel læste jeg mig så hårdt og massivt ind i dem alle sammen, at jeg fx næsten følte, at det var mig, Johnny sagde "Stay gold, Ponyboy" til, inden han sank ned i puden og døde, alt for ung. Det var, som at få et langt, varmt og usynligt kram: "Du er god nok. Bliv ved med at være, som du er. Stay gold."

For mig er det noget af det allerfineste, som bøger kan – at de kan give så mange indblik i så mange forskellige former for liv, at man faktisk ikke længere føler sig alene, og ikke længere føler sig nær så forkert: Der er andre som mig. Der er andre, der har følt det

samme før mig, og der er endda andre, der har det værre end mig. Samtidig er bøger det eneste medie, hvor udtryk og indtryk ikke er dikteret på forhånd. I bøger behøver du ikke nøjes med bare at se, hvad der sker; beskrivelser af lys og lyde og lugte bliver til billeder i dit hoved og til fornemmelser i din krop, og alt dette er dit. Der er ikke andre, der opfatter en bog præcis som dig eller omsætter den til præcis de samme tanker; det er din fortælling, og du må bruge den til lige, hvad du vil.

Læs bøger, der er sørgelige, hvis du har brug for at græde eller være lidt sammen med nogen, der (også?) har det hårdt. Læs spændende bøger, hvis du har brug for lidt høj puls, og at der skal ske noget. Læs bøger, der er uhyggelige, hvis det kilder i din mave, læs bøger om nogen, der minder om dig, hvis det får dig til at føle dig set eller tænke over dit eget liv, læs bøger der tager dig med til helt andre, magiske universer, hvis du gerne vil væk, læs sjove bøger, hvis du vil underholdes, læs bøger, hvor sproget er smukt som musik i dine ører, læs bøger der kan lidt af det hele, læs din yndlingsbog igen, lyt til bøger, og hvis der i en periode sker så meget i dit liv, eller slet ikke sker nok til, at du har overskud til at åbne en bog, så slap af og vid, at det er okay, og at bøgerne er der og venter på dig, til du er klar igen.

Uanset hvad og hvordan og hvor meget eller hurtigt du læser, så er du nemlig ikke alene. Det findes der helt sikkert et væld af bøger, der kan bekræfte dig i.

*Usynlige kram,
Sanne Munk Jensen*

Mod til at drømme stort!

Af Sarah Engell

Vi har spurgt tre forfattere, Sarah Engell, Ditte Wiese og Sanne Munk Jensen, hvad læsning og læselyst er for dem. Om hvad læsningen kan give os som mennesker og hvilke læseoplevelser, der har gjort størst indtryk på dem hver især. Her får du Sarah Engells bidrag.

Fantasi er vigtigere end viden, sagde Einstein. For viden er begrænset, mens fantasi favner hele verden, stimulerer fremskridt og giver næring til udvikling. At læse skønlitteratur kan ikke blot sænke stressniveauet, forbedre hukommelsen og gøre os klogere på verden, det er også en af de nemmeste og sjoveste måder at udvikle den fantasi og forestillingsevne, som er en forudsætning for, at vi kan reflektere og skabe forandring, både i vores eget liv og i vores fælles verden.

Skønlitteratur kan noget, som Netflix, YouTube og Instagram ikke kan. I bøgerne får vi lov at komme helt ind i hovedet på et andet menneske og opleve verden fra et nyt perspektiv. Vi får lov at komme om bag den retoucherede facade, ind til alt det, der også er en del af livet. Al tvivlen og de svære følelser, alt det, der er for komplekst og nuanceret til en tres sekunders video eller 2200 tegns billedtekst. Alt det, der er vanskeligt at formidle i en film eller tv-serie, hvor man kun ser personerne udefra.

Vi lever i en tid, hvor alting går hurtigt. Hele tiden skal vi være på og følge med, hele tiden bliver vi afbrudt af beskeder og reklamer, der popper op i synsfeltet, og hele tiden skal vi skynde os, i hverdagen, i uddannelsessystemet, i livet. Som noget af det eneste, vi har tilbage, kalder litteraturen på, at vi går ned i tempo. Her er der tid til eftertanke og fordybelse. Her er der ikke brug for selfielys eller et bestemt humør, og der er intet, der popper op på siden. Bøgerne kræver ikke noget af os. Der er ikke noget, vi skal købe eller like eller subscribe. Vi må få lige det ud af bogen, vi vil.

Dermed handler skønlitteratur i høj grad om frihed. Frihed til at opsøge andre steder og bevidstheder og en frihed til at forestille sig, at alt kunne være anderledes, end det er. Frihed til at lære sig selv at kende og gå på opdagelse i de mange måder man kan være til på. Frihed til at tænke nye tanker og kommunikere med andre, også dem, der ikke længere er iblandt os. Bøger kan åbne døre, både til vores eget indre og til verden udenfor. På den måde gør læsning livet større.

For mig har skønlitteraturen altid været dette magiske rum, jeg kunne træde ind i og møde andre verdener og måder at leve på. Den har gødet min fantasi, mit sprog, min empati og mit udsyn. Bøgerne har givet mig mod til at drømme stort og tro på, at jeg kunne skabe det liv, jeg ønskede, uafhængigt hvad andre sagde. De har trøstet mig, været mit helle og lært mig, at vi mennesker er mere ens, end vi er forskellige. At bag facaden har vi alle noget, vi kæmper med, og uanset hvor sort tingene ser ud, er der nogen derude, der forstår. Noget, der har klaret sig igennem. Dermed har bøgerne også givet mig masser af håb og styrke.

En af mine store læseoplevelser som ung var Tine Brylids triologi Liv og Alexander. Jeg læste den en varm sommer, kort efter jeg var fyldt tretten og var fuldstændig opslugt. Følelsen af, at nogen satte ord på alt det, som stadig var nyt i mit eget liv, og som jeg endnu ikke havde et sprog for. I bogen blev selv de mest forbudte og skamfulde tanker skildret befriende bramfrit, og det var, som om jeg blev sat fri.

At en god læseoplevelse er forbundet med følelser, gælder stadig for mig som voksen. Bøger, der bevæger mig, giver mig en knude i maven, rusker mit følelsesliv rundt. Derudover er sproget meget vigtigt. At der er en særlig tone, en interessant fortællerstemme, nogle detaljer, der fortæller noget større.

At sproget formidler historien på en måde, så jeg bliver suget ind i den. En god bog er én, jeg ikke kan lægge fra mig.

Jeg læser mest danske forfattere. Det danske sprog er det materiale, jeg arbejder med hver eneste dag, og jeg elsker at nørde med det og undersøge, hvad det kan, både når jeg skriver og læser. Jeg følger mange forfattere, bogbloggere og andre boginteresserede på Instagram og finder meget af min læseinspiration her. Allermest holder jeg dog af at snuse rundt på biblioteket eller i boghandleren og hive tilfældige bøger ned fra hylden. Er der en bog, der særligt rammer mig, undersøger jeg, hvad forfatteren ellers har skrevet, og nogle gange er jeg heldig at finde et helt forfatterskab at fordybe mig i.

Har man mistet læselysten, er Instagrams mange dedikerede bogfans lige ved hånden, og ellers vil jeg varmt anbefale, at man går på biblioteket og låner en masse forskelligt med hjem. Vi er så privilegerede at leve i et land, hvor det faktisk er helt gratis – uanset hvor meget man låner.

God læselyst!

Min bedste læseoplevelse!

Af Ditte Wiese

Vi har spurgt tre forfattere Ditte Wiese, Sarah Engell og Sanne Munk Jensen, hvad læsning og læselyst er for dem. Om hvad læsningen kan give os som mennesker og hvilke læseoplevelser, der har gjort størst indtryk på dem hver især. Her er det Ditte Wiese, der fortæller om læsning og læselyst.

Jeg er forfatter og har fortalt historier hele mit liv. Som ung skrev jeg fiktion og lyrik. Så gik der mange år, hvor jeg skrev opgaver på uddannelser og fagtekster på job, men nu er jeg tilbage på fiktionen og skriver ungdomsbøger.

Læsesporet har spurgt, hvad min bedste læseoplevelse som ung var. Og det er jo som at spørge, hvilken dag, der var bedst. Der var mange. Mange nætter hvor jeg liige skulle have det sidste kapitel med. Mange togture, hvor tiden fløj forbi sammen med landskabet, fordi jeg havde en god bog. Men der var særligt én bogserie, som jeg læste flere gange om Louise og hendes veninde, der prøvede at

overleve ungdommen i provinsen og drømte om alt det, der skulle ske i et mere spændende liv. Det ramte mig helt rent. Jeg var omkring 14 og boede selv i en lille by. Hver dag tænkte jeg, at der måtte være mere og andet derude i verden samtidig med, at jeg elskede deres venindeforhold og forsøgene på at skabe en interessant hverdag der, hvor de var.

Det føltes næsten som om bøgerne var skrevet om mig og selv i dag kan jeg huske fornemmelsen i historierne, og hvordan jeg havde det.

Gode bøger for mig, er typisk båret af en karakter, som jeg kan mærke. Det behøver ikke være en som mig, men der skal være noget karakteren kæmper med, som gør dem menneskelige og som jeg kan føle. Så jeg har lyst til at hjælpe dem, ruske dem og heppe på dem. Gerne det hele på én gang. Den skal drage mig ind og holde mig fast, så slet ikke har lyst til at lægge den fra mig igen.

Jeg læser mange forskellige typer bøger og forfattere. Ofte falder jeg over et emne eller form, som jeg så læser virkelig meget af i en periode. Det kan fx være emner som queerness og sorg eller genrer som graphic novels, dystopier eller krimier. Og så skifter jeg. Men jeg læser generelt en del til unge, både realisme, fantasy og sci-fi.

Læseinspiration kan komme mange steder fra. Jeg bevæger mig jo meget i bogverdenen, så jeg læser blandt andet nyhedsbreve fra forlag og taler med forfatterkolleger, som har skrevet noget eller anbefaler noget, men langt de fleste bøger får jeg lyst til at læse efter at have set dem på Instagram eller på biblioteket.

Læsning betyder virkelig meget for mig. Det er en pause og et åndehul på en anden måde end fx en film er. Jeg er selv med til at bestemme, når jeg læser en bog. Min egen fantasi kan være med til at forestille mig personerne eller der, hvor de går rundt. Og jeg kan sætte mit

eget tempo. Jeg bliver ikke påduttet en masse indtryk med billede og lyd, eller tvunget til at følge tempoet i en film eller vente en uge på næste "kapitel" i en fortælling. Og så giver bøger mig både en mulighed for at stikke lidt af, lære noget om nogen, der lever anderledes end mig og ind i mellem blive klogere på mig selv også.

Det er svært at give boganbefalinger bredt, for den ene bog passer måske ikke til netop dig, i dag, men vil gøre det om nogle år, eller passer bedre til din ven, men der er tre, som har gjort særligt indtryk på mig og også har betydet noget for den måde jeg selv skriver på:

Dig og mig ved daggry af Sanne Munk Jensen og Glenn Ringtved

Burn af Patrick Ness

Spektrum-serien af Nanna Foss

Det kan virke overvældende med alle de bøger, der er at vælge imellem og al den tid, man skal bruge for at læse dem, men vil man gerne i gang eller har været gået i stå, så kan det være en god idé at starte med en bog, der ikke er for voldsom, men som er skrevet, så siderne vender sig selv. Det er helt lige meget om andre synes, det ikke så fint eller interessant. Hiv et par graphic novels med hjem, action eller romance. Bare DU synes, det lyder okay. Og giv den en chance. Tænk over, hvad du godt kunne lide ved den. Eller ikke brød dig om og stoppede, så du ikke falder i samme fælde med næste forsøg.

Så er det bare næsen i læsesporet og dykke ned i alle de verdener du slet ikke engang kan forestille dig.

